

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 36/2015-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Chmelom, Royova 9, Piešťany, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 140/2005, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 140/2005 porušené boli.

2. Okresnému súdu Trenčín prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 140/2005 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trenčín je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 518,76 € (slovom päťstoosemnaásť eur a sedemdesiatšesť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Jána Chmela, Royova 9, Piešťany, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 36/2015 z 27. januára 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 140/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 140/2005 začatom 30. marca 2005 v procesnom postavení odporkyne.

Sťažovateľka uviedla, že do podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

Sťažovateľka v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € a úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 1073/2014 z 11. marca 2015 doručeným ústavnému súdu 13. marca 2015, v ktorom predseda okresného súdu okrem iného uvádza:

„Podľa môjho názoru predmetná vec vykazuje znaky skutkovej zložitosti, pretože na riadne zistenie skutkového stavu a pre rozhodnutie vo veci bolo nevyhnutné nariadenie znaleckého dokazovania znalcom z odboru stavebníctvo. Súd vo veci vykonal pojednávania v dňoch 14.02.2007, 16.05.2007, 14.05.2010, 04.06.2010, 16.05.2012, na ktorých vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov, oboznámením listín. Okresný súd Trenčín návrh zamietol rozsudkom zo dňa 16.05.2007, ktorý bol na základe odvolania navrhovateľov uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co/308/2007-157 zo dňa 04.03.2008 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie s pokynom na nariadenie znaleckého dokazovania. Súd uznesením zo dňa 02.03.2009 ustanovil znalca z odboru stavebníctva [REDAKOVANÉ]. Okresný súd Trenčín druhým rozsudkom zo dňa 04.06.2010 zamietol návrh navrhovateľov, na základe odvolania navrhovateľov Krajský súd v Trenčíne uznesením č. k. 17 Co/274/2010-253 zo dňa 31.01.2011 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa, vec vrátil na ďalšie konanie. V súlade s vyjadreným právnym názorom a pokynmi odvolacieho, ktorými je okresný súd viazaný, dňa 21.06.2012 ustanovil znaleckú organizáciu z odboru stavebníctva Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku v lehote 60 dní od prevzatia spisu.

Vzhľadom na skutočnosť, že jeden z navrhovateľov bol sudcom Okresného súdu Trnava, bola v počiatočnej fáze konania riešená otázka zaujatosti sudcov Okresného súdu Trnava a Krajského súdu v Trnave, a vec bola napokon prikázaná na prejednanie

a rozhodnutie Okresnému súdu Trenčín, ktorému bol spis v tejto veci doručený dňa 02.11.2005.“

Ďalej predseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti uvádza:

„Dovolím si poukázať na skutočnosť, že v priebehu konania sa viackrát menil okruh účastníkov či už v dôsledku prevodu vlastníctva bytu v bytovom dome z niektorých navrhovateľov na nových vlastníkov, od ktorých bolo potrebné získať súhlas so vstupom do konania, resp. v dôsledku úmrtí niektorých účastníkov, pričom súd musel zisťovať nadobúdateľa bytu v dedičskom konaní, s ktorým ďalej v konaní pokračoval, a došlo k viacerým späťvzatiam návrhu niektorými navrhovateľmi, a súd musel pre rozhodnutie o späťvzati návrhu zabezpečiť súhlas odporcov. Pre uvedené procesné rozhodnutia ohľadom okruhu účastníkov teda súd musel vykonať viacero procesných úkonov, čo sa prejavilo na celkovej dĺžke súdneho konania.

Súčasne dávam do pozornosti, že sťažovateľka nereagovala na výzvu súdu zo dňa 30.11.2006 na predloženie súdu zmluvy o prevode vlastníctva bytu, pričom táto listina bola predložená až na pojednávaní dňa 14.02.2007 zo strany navrhovateľov. Na vrub sťažovateľky je potrebné pripísať predĺženie konania v dôsledku ňou podaného odvolania proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín zo dňa 02.03.2009 v časti výroku o povinnosti sťažovateľky zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, pričom navrhovatelia preddavok uhradili. Krajský súd v Trenčíne uznesením zo dňa 23.06.2009 potvrdil uznesenie v napadnutej časti, keďže znaleckým dokazovaním má byť preukázaná aj pravdivosť tvrdení odporcov, že predmet sporu je súčasťou ich bytu; spis bol z tohto dôvodu na Krajskom súde v Trenčíne, odkiaľ bol okresnému súdu vrátený dňa 02.07.2009.

Je pravdou, že prietahy v konaní zapríčinila ustanovená znalecká organizácia Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, ktorej bol súdny spis zaslaný 26.07.2012 prostredníctvom dožiadaného súdu, no spis tunajšiemu súdu vrátila s vypracovaným posudkom až dňa 15.01.2015. Znalecká organizácia dva krát požiadala súd o predĺženie lehoty na podanie znaleckého posudku s odôvodnením, že má rozpracovaných viac ako 60 posudkov z odboru stavebníctvo, o čom zaslala prehľad zadaných znaleckých úloh. Uviedla, že posudok má rozpracovaný a je vytýčená miestna ohliadka. Súd žiadostiam dva razy vyhovel vzhľadom na prísluby, že v dodatočnej lehote bude zadaná úloha splnená. Súd opakovane urgoval znaleckú organizáciu písomne, telefonicky na podanie kontrolného

posudku, na oznámenie dôvodov, ktoré bránia jeho podaniu, s upozornením, že spôsobuje zbytočné prietahy v konaní a s hrozbami ukladania pokút znalcovi. Znalec napokon kontrolný posudok podal dňa 15.01.2015. V súčasnosti súd rozhoduje o priznaní odmeny za vypracovanie znaleckého posudku.

Je potrebné poukázať na skutočnosť, že súd vydal viacero procesných rozhodnutí v zmysle O. s. p., vo veci vyhlásil dva rozsudky, vec bola viackrát na odvolacom súde, z toho dva razy za účelom rozhodnutia o odvolaniach navrhovateľov proti rozsudkom. Okresný súd priebežne nariaďoval pojednávania a vykonával úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci a zo spisu vyplýva len jedno dlhšie obdobie nečinnosti súdu od 25.04.2008, kedy bolo odoslané uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 04.03.2008 účastníkom do 02.03.2009, kedy bolo súdom nariadené znalecké dokazovanie; ide však o ojedinelé obdobie nečinnosti v predmetnom konaní. V zmysle záväzných pokynov nadriadeného súdu bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie ako aj kontrolné znalecké dokazovanie, pričom vypracúvanie kontrolného znaleckého posudku predĺžilo konanie pre nedodržanie lehôt znaleckou organizáciou, čo súd riešil dostupnými procesnými prostriedkami nápravy na urýchlenie vyhotovenia znaleckého posudku.

Na základe sťažnosti sťažovateľky v roku 2012 bolo predsedníčkou tunajšieho súdu konštatované, že toho času sa na súde koná.

Domnievam sa, že predmetný spor patrí k skutkovo zložitejším veciam, pretože si vyžaduje vyriešenie odborných otázok, s čím bolo spojené i znalecké dokazovanie, pričom sa rieši viacero odborných otázok.“

Ústavný súd zistil, že napadnuté konanie začalo 30. marca 2005 podaním návrhu Okresnému súdu Trnava. Po vznesení námietok zaujatosti sudcami Okresného súdu Trnava a následne sudcami Krajského súdu v Trnave Najvyšší súd Slovenskej republiky prikázal vec na prejednanie Krajskému súdu v Trenčíne, ktorý ju následne prikázal okresnému súdu.

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti bol aj tento prehľad dosiaľ vykonaných procesných úkonov priebehu napadnutého konania, z ktorého vo vzťahu k predmetu sťažnosti boli relevantné tieto:

*„2.11.2005 spis doručený Okresnému súdu Trenčín, pridelený zákonnej sudkyňi
JUDr. Elene Šuríkovej pod sp. zn. 24 C/140/2005...*

16.1.2006 úprava tajomníka senátu-výzva k zaplateniu súdneho poplatku za návrh...

22.3.2006 sudkyňa pripustila zámenu účastníkov na strane navrhovateľa 8/...

*30.11.2006 úprava sudkyňi - výzva odporcom na predloženie Zmluvy o prevode
vlastníctva bytu*

4.12.2006 sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 14.2.2007...

*14.2.2007 pojednávanie bolo odročené za účelom vypracovania znaleckého posudku
a vypočítania navrhovateľov 1/, 3/, 6/ až 10/ dožadným súdom...*

*13.4.2007 sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 16.5.2007, na pojednávaní
bol vyhlásený rozsudok...*

31.5.2007 vypracovaný rozsudok...

*25.6.2007 súdu bolo doručené odvolanie navrhovateľov proti rozsudku 13.7.2007
spis predložený Krajskému súdu v Trenčíne*

*23.7.2007 spis vrátený okresnému súdu ako predčasne predložený (nedoručené
odvolanie ostatným účastníkom konania na vyjadrenie)*

*23.8.2007 úprava tajomníka senátu na doručenie odvolania, výzva zástupcovi
navrhovateľov na vyjadrenie, či sa navrhovatelia vzdávajú práva na verejné pojednávanie
veci a súhlasia s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania...*

*15.10.2007 sudkyňa vydala uznesenie o povinnosti zaplatiť súdny poplatok
za odvolanie...*

23.11.2007 spis predložený Krajskému súdu v Trenčíne

11.2.2007 sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 4.3.2008...

4.3.2008 Krajský súd v Trenčíne zrušil rozsudok okresného súdu

7.4.2008 spis vrátený Okresnému súdu Trenčín

*9.4.2008 spis bol Pokynom predsedníčky súdu č. 68/2008 pridelený zákonnej sudkyňi
JUDr. Lubici Balalovej*

18.4.2008 úprava tajomníka senátu na doručenie uznesenia krajského súdu...

*2.3.2009 vyšší súdny úradník vydal uznesenie o pripustení účastníkov na miesto
doterajšieho navrhovateľa 8/ a uznesenie o ustanovení znalca z odboru stavebníctvo
a uložení povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania...*

27.4.2009 doručené odvolanie odporcov proti uzneseniu o zložení preddavku na trovy znaleckého dokazovania...

21.5.2009 spis predložený Krajskému súdu v Trenčíne

23.6.2009 krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu v napadnutej časti

2.7.2009 spis vrátený Okresnému súdu Trenčín...

25.9.2009 predložený znalecký posudok

28.8.2009 vyšší súdny úradník vydal uznesenie o priznaní znaleckej odmeny, znalecký posudok zaslaný účastníkom konania na vyjadrenie v lehote 10 dní...

30.9.2009 zást. navrhovateľov doručil oznámenie o úmrtí navrhovateľa 1/, súhlas so vstupom do konania a vyjadrenie k znaleckému posudku...

5.2.2010 sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 24.3.2010, na pojednávanie sa nedostavili účastníci konania, ani ich zástupcovia, pojednávanie odročené na deň 14.5.2010...

pojednávanie dňa 14.5.2010 odročenie na deň 4.6.2010 za účelom vyhlásenia rozhodnutia 4.6.2010 vyhlásený rozsudok

17.6.2010 doručené odvolanie navrhovateľov proti rozsudku...

20.7.2010 doručené odvolanie navrhovateľov proti uzneseniu o zaplatení súdneho poplatku za odvolanie...

27.8.2010 vyšší súdny úradník vydal uznesenie o zrušení uznesenia, ktorým boli navrhovatelia zaviazaní k povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie

3.9.2010 spis predložený Krajskému súdu v Trenčíne

31.1.2011 krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu

16.2.2011 spis vrátený Okresnému súdu Trenčín, úprava tajomníka senátu na doručenie uznesenia krajského súdu...“

V ďalšom priebehu napadnutého konania došlo k späťvzatiu návrhov navrhovateľov v 6., 7. a 8. rade, s čím ostatní účastníci konania súhlasili.

Pojednávanie uskutočnené 16. mája 2012 bolo pre účel vykonania kontrolného znaleckého dokazovania odročené a okresný súd následne uznesením z 21. júna 2012 na vykonanie kontrolného znaleckého posudku ustanovil znaleckú organizáciu – Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline.

Uvedeným uznesením bolo uložené ustanovenej znaleckej organizácii vypracovať kontrolný znalecký posudok v lehote 60 dní od prevzatia spisu.

V ďalšom priebehu napadnutého konania bola ustanovená znalecká organizácia z dôvodu nepredloženia kontrolného znaleckého posudku v stanovenej lehote okresným súdom opakovane urgovaná, pričom predmetný kontrolný znalecký posudok bol okresnému súdu napokon predložený až 15. januára 2015.

Dosiaľ ostatným úkonom vo veci je uznesenie okresného súdu z 10. marca 2015, ktorým bola znaleckému ústavu priznaná odmena za vypracovanie znaleckého posudku, pričom podľa vyjadrenia k sťažnosti predsedu okresného súdu bolo proti uvedenému uzneseniu podané odvolanie.

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujala prostredníctvom svojho právneho zástupcu stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 23. marca 2015, v ktorom okrem iného bolo uvedené:

«Som toho názoru, na rozdiel od pána predsedu JUDr. Mariána Mandúcha, že prejedávaná vec na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 24 C/140/2005 nie je právne zložitá. Javí sa opodstatnená domnienka, že akúsi zložitost' do tohto sporového konania vniesli rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne. Už v samotnej sťažnosti doručenej na ústavný súd som vyjadril svoj právny názor na vec a poukázal, že v tejto veci ide o posúdenie právnej otázky, či majú žalobcovia naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c) O. s. p. na určení, že terasa nad sociálnymi zariadeniami bytového domu [REDACTED] [REDACTED] je spoločnou časťou tohto bytového domu, súdy sa touto otázkou doteraz nezaoberali. Navyiac vlastník bytového domu, ako predávajúci, rodičom sťažovateľky, ako kupujúcim, v zhode s ustanoveniami zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov previedol byt [REDACTED] do ich bezpodielového spoluvlastníctva spolu s terasou určenou na užívanie k bytu [REDACTED], teda terasu nie je možné označiť za spoločnú časť bytového domu. Dovolím si dodať, že sťažovateľka, po smrti spolužalovanej pani [REDACTED] (matky) aj jej brat [REDACTED], sú spoluvlastníkmi spoločných častí a zariadení bytového domu, ako aj členmi spoločenstva vlastníkov tohto bytového domu (spoločenstvo je žalobca v 10. rade). Z uvedeného možno vyvodiť záver, ako možno od spoluvlastníkov žiadať vypratanie spoločnej veci a tiež, ako môžu žalovaní byť

zároveň žalobcami (že by sami seba žalovali?). Považujem tento spor za zbytočný, zťažujúci súdy a právne neprijateľný.

K tvrdeniam pána predsedu Okresného súdu Trenčín JUDr. Mariána Mandúcha mi nedá nenapísať, že vyjadrenie o údajnom nepredložení zmluvy o prevode vlastníctva bytu na výzvu súdu, ako aj podanie odvolania proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín o povinnosti zloženia preddavku na znalecké dokazovanie zapríčinilo predĺženie konania považujem za jednostranné a za nie príliš profesionálne. Poukazujem preto na právny názor Ústavného súdu SR vyjadrený v náleze zo dňa 24.10.2013 pod sp. zn. I. US/630/2013, citujem: „Reagujúc na argumentáciu predsedníčky okresného súdu k ústavnej sťažnosti, podľa ktorej sťažovateľ prispel k prieťahom v konaní, pretože podal zmenu návrhu, a to až na pojednávaní, ktoré muselo byť z tohto dôvodu odročené, ďalej i preto, že namietal ustanoveného znalca a žiadal doplnenie znaleckej úlohy, ústavný súd uvádza, že označené úkony sú realizáciou procesných práv účastníka v konaní a nemôže byť pričítané na jeho ťarchu.“ Rovnaký právny názor platí aj v tomto prípade, keď sťažovateľka svoje procesné právo a odvolala sa proti uzneseniu o zaplatení preddavku na trovy znaleckého dokazovania. Nech mi je dovolené opakovať, že v priebehu konania na súde, ktoré trvá už desať rokov, zomrela žalovaná v 1. rade pani [REDAKOVANÉ], ktorá na sklonku života prežívala tento spor vo veľkých stresoch, ktoré ju sprevádzali cez deň a v nočných hodinách mala spánok často prerušený s myšlienkou na súdne konanie, mala pocit nespravodlivo zasiahnutá, cítila krivdu a nakoniec sa ani nedožila spravodlivého vyriešenia sporu. Nie je potrebné pripomenúť, že procesné predpisy dávajú dostatočnú právomoc súdom, aby konali bez zbytočných prieťahov a ak sa vyskytnú obštrukcie, či vyhýbanie sa konaniu na súdoch u účastníkov, súd má zákonné možnosti vykonať kroky, aby zabránil takémuto konaniu a bez zbytočných prieťahov spravodlivo a zákonne rozhodol.»

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 11. marca 2015, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou okrem iného domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy bude konať nové pojednávanie, a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy

všeobecných súdov a nemožno ich po právnej ani skutkovej stránke hodnotiť ako zložité. Uvedené konštatovanie sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na konanie napadnuté sťažnosťou. Ústavný súd vzhľadom na nutnosť vykonania znaleckého dokazovania určitú mieru skutkovej zložitosti pripúšťa, no zároveň zdôrazňuje, že týmto argumentom nemožno ospravedlniť okresný súd za stav konania v čase rozhodovania o sťažnosti ústavným súdom a zbaviť ho zodpovednosti za to, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené ani po takmer 10 rokoch od jeho začatia.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania je druhým kritériom pri posudzovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd konštatuje, že dôvody na strane sťažovateľky (neskoršie predloženie požadovanej listiny, odvolanie sa proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť preddavok na znalecké dokazovanie), na ktoré v súvislosti s priebehom napadnutého konania poukázal okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti, dĺžku napadnutého konania zásadným spôsobom neovplyvnili. Ústavný súd v priebehu napadnutého konania nezistil také dôvody, ktoré by v súvislosti s ovplyvnením jeho dĺžky bolo potrebné pripísať na farchu sťažovateľky.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska nie je akceptovateľné, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené po takmer 10 rokoch od jeho začatia. Vzhľadom na uvedené nie je potrebné vymedzovať úseky nečinnosti ani osobitne hodnotiť jednotlivé procesné úkony vykonané okresným súdom v jeho priebehu.

Napriek tomu ústavný súd zdôrazňuje, že veľký podiel na predĺžení priebehu napadnutého konania má zdĺhavý priebeh znaleckého dokazovania, najmä etapa týkajúca sa kontrolného znaleckého posudku vypracovaného znaleckou organizáciou so značným omeškaním.

Ústavný súd poukazuje na svoju štandardnú predchádzajúcu judikatúru (napr. II. ÚS 311/06, IV. ÚS 327/2013), podľa ktorej všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 OSP), aj vo vzťahu k súdному znalcovi. Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (napr. III. ÚS 111/01, III. ÚS 56/02).

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie okrem uvedeného bolo aj nedostatočne efektívne.

O neefektívnosti svedčí, že meritórne rozhodnutia okresného súdu (rozsudok zo 16. mája 2007 a rozsudok zo 4. júna 2010) boli uzneseniami Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co/308/2007 zo 4. marca 2008 a sp. zn. 17 Co/294/2010 z 31. januára 2011 zrušené a vrátené okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že okresný súd nevykonal potrebné znalecké dokazovanie, čím absentuje zhodnotenie existencie právnej skutočnosti zásadne významnej pre rozhodnutie v merite veci.

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva

sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka – účastníka napadnutého konania.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľka domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že „z dôvodu nečinnosti súdu nemá možnosť právnymi prostriedkami a v primeranej lehote získať, lepšie povedané zabezpečiť dobré susedské vzťahy...“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 24 C 140/2005 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu považoval ústavný súd priznanie sumy 3 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní o jej sťažnosti advokátom JUDr. Jánom Chmelom, Royova 9, Piešťany. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal pri prvých dvoch úkonoch právnej služby z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 €, a pri treťom úkone právnej služby vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839,83 €.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej

republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 8,04 € a 1 x 8,39 €) sumu 432,26 €. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (na základe predloženej fotokópie osvedčenia o registrácii pre DPH)], uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 518,76 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. apríla 2015